

Oborové studium historické sociologie na Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze

Na Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze byl v roce 2009 akreditován nový obor navazujícího magisterského studia. Jedná se o *historickou sociologii*, jejíž výuka zahajuje v zimním semestru akademického roku 2009/2010. Studium se otevírá v denní a kombinované formě. Cílem studijního oboru je rozvíjet badatelskou činnost a pedagogickou přípravu odborníků se zaměřením na problematiku dlouhodobých sociálních procesů a trendů, jež významným způsobem ovlivňují život soudobých společností. Jedná se zejména o problematiku modernizace a sociální změny, globalizačních tendencí a vlivů, integračních a dezintegračních procesů, vztahů kontinuity a diskontinuity, náboženské a kulturní plurality, propojování globálního a lokálního, identifikaci šancí a rizik sociálního vývoje, analýzu konfliktních situací a možností jejich překonávání. Potřeba porozumět všem těmto otázkám vyvolává požadavky na rozvoj adekvátních teoretických a metodologických přístupů a zároveň na specifickou přípravu vysokoškolských studentů.

Průběh studia historické sociologie je rozčleněn do tří základních bloků, ve kterých studenti nabývají specifické znalosti a dovednosti. První blok, který lze označit jako *teoreticko-historický*, nabízí kurzy věnované obecným teoretickým koncepcím historické sociologie a civilizacionistiky a perspektivám historické sociologie ve vztahu k problematice vědění, kultury, náboženství, národů, nacionalismu, ekonomiky, politiky, státu, demokracie a každodennosti. Druhý blok – *metodologicko-výzkumný* – seznamuje studenty se základními přístupy a problémy sociologické a do určité

míry i historické metodologie. Výklad výzkumných metod a technik je orientován na kvantitativní i kvalitativní metodologii a je doveden do aplikační roviny (biografický výzkum, oral history, grounded theory, diskursivní analýza, case studies, výzkum názorů, postojů a hodnot, stratifikační výzkum, sekundární analýza dat). Třetí blok má charakter *výběrový a specializační*. Jeho jádro tvoří dva okruhy předmětů (1. *sociální struktura a dynamika*, 2. *kulturní dějiny a sociologie volného času*), z nichž si studenti vybírají jeden a k němu si pak mohou podle vlastní volby doplňovat další volitelné předměty například z nabídky FHS UK (mimo jiné z oblasti historické antropologie, soudobých dějin apod.).

Ke stěžejním předmětům výuky historické sociologie patří kurzy *Historická srovnávací sociologie* a *Úvod do civilizacionistiky* (obojí ve formě přednášky a semináře). Kurz *Historické srovnávací sociologie* sleduje klasické počátky i novější vývoj snah o integraci historických a sociologických perspektiv; zvláštní důraz přitom klade na průkopnické úsilí Maxe Webera. *Úvod do civilizacionistiky* se zabývá teoretickými základy a empiricko-historickými výsledky srovnávací civilizační analýzy. Pozornost je věnována diskusi o pluralistické koncepci civilizací jako odlišných – ale nikoliv navzájem uzavřených – kulturních světů a také aktuálnímu pojetí modernity, s novým pohledem na její jednotu a různorodost. K základním studijním textům patří publikace *Historická sociologie: Teorie dlouhodobých vývojových procesů* (ed. Jiří Šubrt, Plzeň, vyd. Aleš Čeněk 2007). Na výuce jednotlivých předmětů oboru historická sociologie se podílí řada známých odborníků. Patří k nim Prof. Dr. Phil. Jóhann Páll Árnason, Prof. PhDr. Miroslav Hroch, DrSc., Prof. PhDr. Miloš Havelka, CSc.; Doc. Ing. Karel Müller, CSc.; Doc. PhDr. Bohuslav

Šalanda, CSc.; PhDr. Jan Horský Ph.D.; PhDr. Marek Skovajsa, Ph.D. aj. Od roku 2010 se do výuky zapojí Prof. Dr. Willfried Spohn ze Spolkové republiky Německo, který bude přednášet v angličtině. Hostování přislíbil Jaroslav Kilias Ph.D. z Varšavské univerzity.

Předpokládá se, že absolventi oboru by měli během studia získat: a) teoretické znalosti historikosociologického charakteru z oblasti sociální, kulturní, náboženské, politické a ekonomické; b) odborné dovednosti založené na zvládnutí základních přístupů kvantitativní a kvalitativní historikosociologické výzkumné metodologie. Státní závěrečná zkouška se skládá z obhajoby diplomové práce a ze třech dílčích zkoušek: 1. teoretické koncepce historické sociologie, 2. metody historikosociologického výzkumu a analýzy dat, 3. volitelný tematický blok. Takto koncipovaná výuka by měla, jak z hlediska úrovně znalostí, tak i z hlediska praktického osvojení potřebných dovedností, připravit studenty na budoucí výkon jejich povolání, ať už je budou vykonávat v oblasti akademické (badatelské) či mimoakademické (úřady, agentury, vzdělávací instituce, poradenské firmy, redakce apod.). Koncepce výuky vychází z předpokladu, že absolvent oboru by neměl být jednostranně, úzce zaměřeným odborníkem, nýbrž kvalitně vzdělaným jedincem, který disponuje relativně širší škálou znalostí a dovedností a je otevřený, flexibilní a schopný reagovat na aktuální potřeby a požadavky, které před společnost kladé soudobý vývoj. Absolventi oboru by měli dokázat uvažovat o nejrůznějších společenských jevech, problémech a tématech v širších historických i teritoriálních souvislostech, sestavovat a řídit odborné projekty, shromažďovat a vyhodnocovat specializované poznatky, analyzovat data kvantitativní i kvalitativní povahy, vytvá-

řet zprávy, expertízy, posudky a odborné studie.

Jiří Šubrt

Academia Rerum Civilium – Vysoká škola politických a společenských věd

V roce 1998 vstoupil v platnost nový (a dosud stále platný) zákon o vysokých školách. Ten přinesl výrazné změny do mnoha oblastí vysokoškolského života, umožnil například vznik soukromých vysokých škol. V prvních pěti letech platnosti tohoto zákona zahájilo svou činnost více než třicet nových vysokých škol, jejichž zřizovatelem není stát. Mezi těmito školami bylo i několik vysokých škol se společenskovědním zaměřením, od listopadu 2003 se mezi nové vysoké školy řadí i *Academia Rerum Civilium – Vysoká škola politických a společenských věd v Kolíně (ARC – VŠPSV)*. Mezi zakladatele školy patřila významná část bývalých akademických pracovníků Univerzity Karlovy v Praze, například bývalý ředitel, zástupce ředitele či tajemník Ústavu politologie Filozofické fakulty Univerzity Karlovy, kteří toto své původní pracoviště opustili v roce 2000.

ARC – VŠPSV získala v oblasti politických věd hned několik prvenství. Jde o vůbec první samostatnou vysokou školu se specializací na politické vědy v České republice a především jde o dosud jedinou českou nezávislou politologickou instituci (je nezávislá nejen na politických stranách či názorových skupinách, ale i na prostředcích ze státního rozpočtu). Hlavním předmětem činnosti ARC – VŠPSV v Kolíně je především vzdělávání vysoce kvalifikovaných odborníků na politické vědy, kteří bez problémů nachází uplatnění v praxi. Vedle představitelů samospráv (starostové, místostarostové, zastupitelé obcí, měst, krajů i Parlamentu ČR) absolvovali školu i před-

stavitelé politických stran, hnutí, občanských sdružení, nadací, ale i další zájemci o politologii z celé České republiky i ze zahraničí.

Vedle kvality výuky je pro ARC – VŠPSV charakteristická i vysoká úroveň výzkumné a vědecké činnosti. Tradicí školy je pořádání vícedenních mezinárodních vědeckých konferencí v květnu každého roku; tématem bývají významné otázky aktuálního společenského vývoje s přesahem do mnoha společenskovědních oborů (lidská práva, migrace, menšiny, radikalismus atd.). Škola však samostatně či ve spolupráci s jinými významnými institucemi (např. Goethe Institut Prag nebo Vojenský historický ústav) pořádala a pořádá další množství konferencí a seminářů, věnovaných významným osobnostem společenských věd a politiky (K. R. Popper, J. S. Machar, F. Kmoch, M. R. Štefánik apod.) nebo aktuálním politologickým tématům (např. volbám, politickému a ekonomickému vývoji atd.).

Další výraznou aktivitou školy je vydávání odborných publikací a studijních textů prostřednictvím svého vydavatele, Nezávislého centra pro studium politiky (NCSP). NCSP vydává celkem tři ediční řady (monografie, studijní texty, sborníky), kromě knih je NCSP ve spolupráci s ARC – VŠPSVC i vydavatelem časopisů (elektronického časopisu pro politické a společenské vědy *Societas* a od tohoto roku i časopisu, který právě držíte v rukách, časopisu *Historická sociologie*).

Prostřednictvím konferencí i vědeckých publikací (a to nejen vlastních) prezentuje škola i výsledky své vědecké a výzkumné činnosti. Vedle Centra pro studium lidských práv a radikalismu, vědecko-badatelského pracoviště, které se zabývá především výzkumem a mapováním lidských práv, radikalismu, extremismu či totalitní minulosti, působí na ARC – VŠPSV další

výzkumné týmy. Jeden z nich se věnuje výzkumu mayského kalendáře a pro školu je ctí, že může tento výzkum zastřešovat. Bratři Böhmové, kteří výzkumný tým tvoří, patří mezi světovou badatelskou špičku v tomto oboru a výstupy z jejich výzkumu jsou publikovány v prestižních časopisech nejen u nás, ale i po celé Evropě a v Americe. Největší pozornost škola přirozeně věnuje výzkumu v politických vědách (volby a volební chování, politický a ekonomický vývoj v ČR a SR po roce 1993 atd.).

Vysoká škola v Kolíně se stala i regionálním vzdělávacím centrem, a to nejen proto, že jako jedna z mála soukromých vysokých škol nabízí kurzy Akademie třetího věku a volného času. Vedle kurzů pro seniory a další zájemce pořádá škola pro širokou veřejnost i bezplatné přednášky k aktuálním tématům, např. k evropské ústavní smlouvě či k volbám. Při příležitosti každých voleb na území České republiky nabízí i bezplatnou on-line poradnu, na kterou se mohou všichni zájemci obrátit s jakoukoliv otázkou, která se týká právě probíhajících voleb.

Podílem na vydávání časopisu *Historická sociologie* chce ARC – VŠPSV přispět k rozvoji společenských věd v České republice a nabídnout prostor pro publikační aktivity nejen renomovaným a zkušeným vědcům, ale i nastupující generaci mladých badatelů, kteří podobně jako kolínská vysoká škola, přinesou do českých společenských věd významné oživení.

Vladimír Srb

Medzinárodná konferencia o Milanu Rastislavu Štefánikovi

Academia Rerum Civilium – Vysoká škola politických a spoločenských vied, s. r. o. v Kolíne sa tak, ako už jej názov napovedá, vo svojich konferenčných aktivitách nevenuje len čisto politologickým témam. Okrem aktuálnych problémov súčasnej politiky, politického, ekonomického a spoločenského vývoja po roku 1989 sa už niekoľko rokov systematicky zaoberá i významnými osobnosťami, ktoré sú regionálne nejakým spôsobom spojené s Kolínom, ich pracovné aktivity ich však preslávili celorepublikovo a často i medzinárodne.

Jedna z prvých takýchto akcií sa konala 22. marca 2007. Vysoká škola si ňou pripomínala 65. výročie úmrtia kolínského rodáka – novinára, básnika a politika Josefa Svatopluka Machara. Popri odhalení busty a pomenovaní auly po J. S. Macharovi odznali i príspevky, ktoré sa venovali jeho politickej kariére, jeho povolaniu generálneho inšpektora Československej armády i dosiaľ nezverejneným novým informáciám z jeho života. 14. septembra 2007 ARC – VŠPSV a pražský Goethe – Institut usporiadali medzinárodnú konferenciu Otvorená spoločnosť a Evropská unie (K. R. Popper a Frankfurtská škola). Dôvodov, prečo bola ako motív celej konferencie vybraná práve postava K. R. Poppera, bolo viac. Popri mnohých odborných faktoroch hral úlohu i pôvod rodiny tohto slávneho mysliteľa – Popperovci pochádzali zo známej židovskej obce mesta Kolína. Výstupom z tejto konferencie je štvorjazyčný zborník príspevkov. Už takmer päť desaťročí sa v Kolíne koná slávny hudobný festival Kmochův Kolín. Vysoká škola politických a spoločenských vied tak logicky nemohla opomenúť tak významnú osobnosť mesta a v apríli 2008 jej venovala ďalšiu svoju odbornú akciu. František Kmoch na nej ne-

bol predstavený len ako svetoznámy kapelník, všetky dimenzie jeho osobnosti a diela boli rozobrané po stránke hudobnej, politickej i spoločenskej.

Milan Rastislav Štefánik s Kolínom nie je priamo spojený, veľkosť jeho osobnosti a guľaté výročie spomienky jeho tragického skonu ARC – VŠPSV inšpirovalo usporiadať pri tejto príležitosti osobitnú konferenciu. Táto konferencia sa uskutočnila 24. 4. 2009, mala medzinárodné zastúpenie a Vysoká škola politických a spoločenských vied ju organizovala v spolupráci s Vojenským historickým ústavom v Prahe.

Práve tieto skutočnosti zdôraznil v úvodnom príhovore rektor ARC – VŠPSV doc. PhDr. Ján Lidák, CSc. Úlohy moderátorky konferencie sa ujala Mgr. Petra Hirtlová, jedna z hlavných iniciátoriek jej uskutočnenia. Vzácnym hosťom dopoludňajšieho bloku konferencie bol J. E. Ing. Rudolf Schuster, CSc., dr.h.c., prezident Slovenskej republiky v rokoch 1999–2004. Ten vystúpil nie len s pár slovami na úvod, ale prezentoval sa i samostatným odborným vystúpením, v ktorom konkretizoval akým spôsobom sa osobnosti M. R. Štefánika venoval počas svojej aktívnej politickej kariéry i po jej skončení.

PhDr. Vojtech Čelko, reprezentujúci Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, sa vo svojom príspevku pokúsil poukázať na najvýznamnejšie body v živote a diele M. R. Štefánika a zamyslel sa i nad jeho odkazom pre súčasnosť. Príspevok „Životná filozofia M. R. Štefánika alebo o poslaní v povolání“ profesorky ThDr. Mgr. Helyny Hrehovej, Ph.D. z Trnavskej univerzity v Trnave vzbudil veľký ohlas v diskusii.

Na konferencii mala svoje zastúpenie i Slovenská akadémia vied, v podobe dvoch predstaviteľov Ústavu politických vied. Jeho riaditeľ, PhDr. Miroslav Pekník, CSc. sa zaoberal úlohou Štefánika v česko – slovenských vzťahoch pri vzniku 1.

svetovej vojny a v následnom riešení slovenskej otázky po skončení tohto vojnového konfliktu. Druhý pracovník Ústavu politických vied, PhDr. Marián Hronský, DrSc., zmapoval svojim vystúpením Československé légie – ich organizovanie a hlavne ich dôležitú úlohu pri budovaní nového štátu.

Záverečný príspevok prvej časti konferencie sľuboval za pomoci názorných animácií objasniť tragický koniec M. R. Štefánika. Jeho autor, PhDr. Pavol Kanis, CSc., zodpovedal i mnoho otázok v bezprostredne nadväzujúcej diskusii.

Popoludňajší blok konferencie začal vystúpením známeho slovenského spisovateľa a cestovateľa RNDr. Františka Keleho, Ph.D., ktorý vykreslil M. R. Štefánika ako najväčšieho slovenského cestovateľa prvej polovice 20. storočia. Veľa organizácií, inštitúcií, združení, nadácií nesie vo svojom názve meno M. R. Štefánika. Dvadsať rokov fungovania Spoločnosti Milana Rastislava Štefánika, jej ciele, ich naplňovanie i tematicky zameraný časopis Bradlo predstavil jej podpredseda Mgr. Peter Uhlík. Doc. Ing. Branislav Lacko, CSc. zodpovedal nie len otázky týkajúce sa jeho predka M. R. Štefánika, ale dopodrobna popísal model lietadla Caproni 450, v ktorom jeho prapredok absolvoval svoj posledný let.

Štefánikovi ako politikovi sa venoval referát Doc. PhDr. Jozefa Lysého, CSc. vystupujúceho za ARC – VŠPSV. Všeobecný pohľad na úlohu osobnosti v dejinách konkretizovaný osobou M. R. Štefánika bola téma príspevku Doc. PhDr. Svetozára Krna, CSc. z nitrianskej Univerzity Konštantína Filozofa, PhDr. Jan Kalous, pracovník poriadateľskej vysokej školy, vo svojom príhovore popísal Rád M. R. Štefánika ako spoločenský fenomén.

Odborná i laická verejnosť často diskutuje o povahe vzťahu M. R. Štefánika a neskoršieho prezidenta Československej

republiky E. Beneša. PhDr. Dagmar Hájková, Ph.D. z Masarykovho ústavu a archivu AV ČR vo svojom príspevku poukázala na to, že ho nemožno vnímať čierno – bielo, že v ňom bolo rovnako priateľstvo ako i rivalita. Za domácu inštitúciu vystupujúci doc. PhDr. Bohuslav Šalanda, CSc. sa zaoberal mýtizovaním osobnosti M. R. Štefánika až do jeho zosobňovania ako akéhosi „bohatera“.

Rovnako bohatá a pestrá ako program konferencie bola jej diskusná časť. Debaty pokračovali i po oficiálnom ukončení konferencie. Zborník štúdií z konferencie vyjde v tlačenej podobe na jeseň roku 2009.

Život Milana Rastislava Štefánika 4. 5. 1919 vyhasol v Ivanke pri Dunaji. Ako Fénix sa zrútil z oblohy, po takmer 90 rokoch, znova ako Fénix symbolicky z popola vstáva. Na námestí pred budovou SND v Bratislave bola v deň výročia jeho úmrtia odhalená vyše sedemmetrová socha, spomienkové akcie sa konali nie len v Štefánikových rodných Košariskách a na Bradlianskej Mohyle, ale i na iných miestach na Slovensku i vo svete. Táto konferencia postavila symbolický pomník Štefánikovi filozofovi, astronómovi, cestovateľovi, meteorológovi, letcovi, vojakovi, štátnikovi. Mnohostrannosť jeho charakteru, jeho životné kroky i historický odkaz jeho osobnosti, to všetko zmapovali referáty tejto konferencie.

Petra Hirtlová

Informácia o projekte Miestne komunity

V hlave niekoľkých nadšencov výskumu miestnych komunít dozrela na začiatku roku 2008 myšlienka vytvorenia spoločnej platformy záujemcov o túto problematiku, predovšetkým zo Slovenska a Česka. Ako najvhodnejší prostriedok na ich

komunikačné prepojenie bol vybraný e-mailový kontakt. Jeho prostredníctvom sú šírené spoločné informácie (informačný bulletin Miestne komunity), ako aj pomocou e-mailu prebieha interná komunikácia v rámci projektu.

Na základe uvedených informácií by sa mohlo zdať, že sa jedná o jeden z mnohých projektov, ktoré s väčším či menším úspechom fungujú (a to na vyspelejšej technickej úrovni webových portálov a e-mailových diskusných skupín) v našich krajinách, ale najmä v zahraničí. Aké sú osobitosti práve tohto projektu?

Myšlienka tohto projektu sa zrodila pri skúmaní lokality, ktorá prešla v 20. storočí „ukážkovým“ vývojom. V priestore tejto lokality a na vývoji i charaktere miestneho obyvateľstva sa dobre odrážajú celospoločenské zmeny v lokálnom priestore – teda je to výborný typ na výskumnú lokalitu. Menej nadšenia vyvolával pocit, že nech akokoľvek kvalitne spracujeme jednu lokalitu/komunitu, bez komparácie s inými lokalitami/komunitami bude tomuto spracovaniu niečo významné chýbať. Preto vznikla potreba prizvať k výskumu kolegov, ktorí by na základe rámcovo spoločného metodického postupu spracovali ďalšie lokality.

To bola prvotná idea (spojiť sily viacerých výskumníkov a komparatívne skúmať niekoľko lokalít), na základe ktorej sme začali rozmýšľať o projekte. Ďalej sa ponúkala možnosť využiť výhody sieťového prepojenia výpočtovej techniky a prostredníctvom nej vytvoriť priestor pre zdieľanie informácií o literatúre, výskumoch, konferenciách a daniach v oblasti miestnych komunít a v príbuzných oblastiach. S týmto zámerom sme s pozvaním na zapojenie sa do projektu oslovili nielen sociologické, etnologické a geografické pracoviská (a vybraných jednotlivcov), ale túto pozvánku sme sprístupnili aj šir-

šej odbornej verejnosti. Náš predpoklad, že nielen odborníci z uvedených vedných odborov majú k skúmanej problematike blízko, sa potvrdil.

Formovanie „personálneho zabezpečenia“ projektu nebolo bezbolestné. Ako sme očakávali do projektu sa prihlásili najmä mladší výskumníci, ale aj niekoľko známych osobností v svojom odbore. Tu sa však ukázala „slabina“ projektu (alebo slabina niektorých ľudí) – e-mailová prihláška či komunikácia je pre niektorých stále akosi nezáväzná. A tak sa zoznam pôvodne prihlásených do projektu, a tých čo na ňom aktívne participujú dosť líši. Potešiteľné je, že aj s časovým odstupom od rozosielania pozvánok na spoluprácu pribúdajú skutočný záujemcovia o prácu v ňom (do projektu je možné kedykoľvek vstúpiť). Aj ich zásluhou sa podarilo rozbehnúť plodnú spoluprácu na prvom výskume v rámci projektu, ktorý má názov „Vplyv spoločenských a priestorových zmien po roku 1918 na charakter lokalít a miestnych komunít, ktoré v týchto lokalitách žijú“. Na druhej strane sa zamýšľaná virtuálnu burzu informácií z oblasti miestnych komunít zatiaľ nepodarilo rozvinúť.

Projekt Miestne komunity (resp. spolupráca na výskumoch v rámci projektu) poskytuje široký priestor pre realizáciu. Neobmedzujeme vedný odbor, z ktorého záujemca pochádza a ani jeho odbornú orientáciu. Záujemca si môže z participácie na výskume v rámci projektu urobiť prioritu svojej výskumnej aktivity, venovať sa jej a rozvíjať ju aj nad rámec spoločných projektových zámerov. Alebo sa práci na projekte venuje len v nevyhnutnej miere. Jedinou požiadavkou pre každého je dodržať spoločnú kostru výskumu a poskytnúť zistenia na ďalšie spracovanie. To do akých súvislostí si konkrétny výskumník skúmanú problematiku zasadí, kde a ako zistenia prezentuje (mimo projekto-

vých publikácií), je ponechané celkom na ňom. Je viac ako vítané, ak nezostane len pri poskytnutí informácií. Preto má každý účastník možnosť podieľať sa na ich spracovaní a prinášať podnety pre ďalšie smerovanie výskumu.

Projekt Miestne komunity funguje na princípe dobrovoľnosti a to v tom zmysle, že okrem samotnej koordinácie projektu (výskumov) a publikovania zistení (zatiaľ v podobe zborníkov pracovných štúdií) si každý výskumník zodpovedá za zabezpečenie výskumu sám. Na prvý pohľad to prináša množstvo obmedzení, no na druhej strane takýmto spôsobom sa do projektu zapoja a zotrávajú v ňom len tí záujemcovia, ktorí majú predovšetkým ochotu spolupracovať a majú – buď voľnú výskumnú kapacitu alebo dlhodobé skúsenosti s výskumom v lokalite (majú ju „naskúmanú“). Lokality a komunity, ktoré sa takto vo výskume vyskytnú sú pre výskumníka dostupné a zväčša ich už pozná. Tieto skutočnosti predstavujú dobré východisko pre rozbehnutie projektu ako aj pre ďalšiu spoluprácu v rámci neho. Časť výskumníkov (najmä tí, ktorí pracujú na ňom môžu venovať len obmedzený priestor), môže takáto spolupráca vyhovovať a zostanú pri nej. Druhá časť výskumníkov, ktorí naopak chcú venovať skúmaniu problematiky miestnych komunít väčší priestor a ich výskumy budú náročnejšie na materiálne zabezpečenie, sa môže uchádzať v spoločných grantových projektoch o podporu u niektorej z príslušných inštitúcií.

Prvým spoločným projektovým výstupom, ktorý je zároveň východiskom pre ďalšie skúmanie, je zborník pracovných štúdií Miestne komunity I. – Lokality, komunity a ich charakteristiky. Pozostáva z dvoch častí. Prvá časť je venovaná charakteristikám skúmaných lokalít a komunít (v dôrazom na reflexiu vývoja resp.

spoločenských a priestorových zmien, v 20. storočí), obsahuje sedem príspevkov a predstavuje predbežné výsledky výskumnej časti projektu Miestne komunity. Druhá časť zborníka tvoria príspevky k premenám miestnych komunít v 20. storočí. Tu sa nachádzajú aj príspevky od tých účastníkov projektu, ktorý práce na výskume „svojej lokality“ v plánovanom rozsahu nerozvinuli, ale existuje predpoklad, že aspoň časť z nich sa aktívne zapojí do nadväzujúceho výskumu venovanému vývoju postojov k náboženstvu v skúmanej komunite (ako oblasti, ktorá špecifickým a signifikantným spôsobom odráža spoločenské zmeny, ktoré sa od začiatku 20. storočia do dnešných dní v myslení a postojoch miestnych ľudí udiali).

Cieľom nášho prvého, východiskového výskumu nie sú nejaké detailné rozbor situácie v jednotlivých lokalitách a komunitách, či budovanie nových „veľkých“ teórií. Chceme sa pokúsiť o syntézu záverov o vplyve spoločenských a priestorových zmien po roku 1918 na lokality a komunity v podmienkach našich krajín ilustrovaných na nami skúmaných lokalitách. Iným, nemenej dôležitým cieľom, je podchytenie a rozvíjanie záujmu o problematiku miestnych komunít a vedenie i nasmerovanie ľudí, ktorí sa doteraz tejto problematike venovali len okrajovo (ale možno prekvapivo sú pre ňu ochotní urobiť viac ako tí, čo sa nevenujú ničomu inému).

Na záver by som chcel túto informáciu využiť aj ako pozvánku pre všetkých, ktorých oslovili prezentované myšlienky na podieľanie sa na projekte. Je viacero oblastí, v ktorých sa môže uplatniť tak nováčik ako aj skúsený bádateľ v problematike. Aktuálnou je potreba človeka, ktorý by mal „v agende“ teoretické a metodologické otázky. Môže byť odkiaľkoľvek – pokiaľ má chuť, skúsenosti a prístup na internet. Radi by sme rozšírili myšlienku projektu aj

na územie Českej republiky (zatiaľ máme odtiaľ dvoch aktívnych účastníkov projektu). Ak by sa česká, moravská a sliezská vetva rozbehla, bude potrebný koordinátor z Českej republiky. Jeho pozícia bude značne uľahčená, pretože z našej strany dostane kompletne know-how aj so skúsenosťami. No a samozrejme v našej „virtuálnej komunite“, ktorá sa občas stretáva i osobne, radi privítame každého, kto chce prispieť svojím dielom k skúmaniu v oblasti miestnych komunít.

Tomáš Chorvát

Pozn. V prípade zájmu se obracajte na koordinátora projektu Tomáše Chorváta z Ústavu vedy a výskumu, Univerzity Mateje Bela v Banskej Bystrici; e-mail: tomas.chorvat@umb.sk nebo miestne.komunity@gmail.com